

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

คู่มือการฝึกอบรม
ตามหลักสูตรอาสาศึกษาพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ในระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (E-Learning)

โดย

กองกิจการอาสาศึกษาและภาคประชาสังคม
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

พิมพ์ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

คำนำ

ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๗ กำหนดให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เป็นกลไกหลักของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการขับเคลื่อนงานที่สอดคล้องกับภารกิจ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามข้อสั่งการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นายจุติ ไกรฤกษ์) มีนโยบายให้เพิ่มจำนวนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยเชิญชวนกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ และภาคีเครือข่ายต่างๆ รวมทั้งคนรุ่นใหม่ เข้ามาเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และให้มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) พุทธศักราช ๒๕๕๘ ในรูปแบบ Online และ E-Learning เพื่อลดระยะเวลา ลดค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรม และสามารถเพิ่มจำนวนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ใหม่ได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศไทย

เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศไทย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) พุทธศักราช ๒๕๕๘ ในรูปแบบ Online และ E-Learning และคณะกรรมการส่งเสริมงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กอพม.) ได้เห็นชอบการพัฒนาหลักสูตรอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (E-Learning) ทั้งนี้มอบหมายกองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคม ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (E-Learning)

ในการนี้ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จึงได้จัดทำคู่มือการฝึกอบรมตามหลักสูตรอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (E-Learning) ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางการฝึกอบรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ต่อไป

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

สารบัญ

บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	2
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	2
กระบวนการฝึกอบรม	3
กลุ่มเป้าหมาย	3
องค์ประกอบของคณะวิทยากร	3
การเตรียมความพร้อม	3
สถานที่และการจัดห้องประชุม	4
รูปแบบกิจกรรม	4
การประเมินผล	4
หลักสูตรการฝึกอบรม	5
ตารางกิจกรรม	5
บทเรียนที่ 1 เกริ่นนำ	6
บทเรียนที่ 2 ภารกิจและบทบาทของ อพม.	7
บทเรียนที่ 3 แนวคิดและหลักการในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์	13
บทเรียนที่ 4 ทักษะและกระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์	15
การใช้งานระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง อพม.	22
1. การเรียกใช้งานโปรแกรม	22
2. การลงทะเบียน	23
3. การเข้าสู่ระบบ	24
4. การเข้าสู่บทเรียน	26
ภาคผนวก	32
ภาคผนวก 1 แบบทดสอบประเมิน ก่อนและหลัง การฝึกอบรม	33
ภาคผนวก 2 เฉลยแบบทดสอบประเมิน ก่อนและหลัง การฝึกอบรม	35
ภาคผนวก 3 แบบประเมินความพึงพอใจ	37
ภาคผนวก 4 แบบทดสอบในระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (E-Learning)	39
ภาคผนวก 5 เฉลยแบบทดสอบในระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (E-Learning)	44

บทนำ

หลักการและเหตุผล

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกระทรวงภาคสังคมในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัวและชุมชน เป็นกระทรวงที่เป็นกลไกหลักในการดำเนินนโยบายด้านสังคมของรัฐบาล ให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะเด็ก เยาวชน สตรี ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ส่งเสริมพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิของกลุ่มคนดังกล่าวให้มีชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความเสมอภาค มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีการทำงานแบบบูรณาการแนวคิด ทิศทาง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบจากภาคีทุกภาคส่วนและทุกระดับ

การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเรื่องที่ทุกคนในสังคมต้องร่วมมือกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประชาชน ภาคเอกชน ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานเพื่อชุมชน ได้แก่ ประชาชน องค์กรชุมชน และองค์กรเอกชน ทั้งนี้โดยภาครัฐ และภาควิชาการ ซึ่งเป็นภาคีเครือข่ายการพัฒนา จะทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน และองค์กรชุมชนจนสามารถดำเนินการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการพัฒนาแบบทันสมัย ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาวัตถุ มุ่งความร่ำรวยแต่ละเลยเรื่อง “การพัฒนามนุษย์” ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านความสมดุลระหว่างมนุษย์ สังคมสิ่งแวดล้อม ระบบเศรษฐกิจของสังคมสมัยใหม่ ก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ เช่น การแตกสลายของครอบครัว ในชนบท ปัญหาโสเภณีเด็ก โรคเอดส์ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ การแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ที่ต้องใกล้ชิดกับปัญหาและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน กอปรกับปัจจุบันกำลังคนภาครัฐที่ลดลง จึงจำเป็นต้องมีอาสาสมัครเข้ามาช่วยเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านการช่วยเหลือและพัฒนาสังคม เฝ้าระวัง ร่วมป้องกัน แก้ไขปัญหาในสังคม โดยอาสาสมัครจะเป็นพลังที่หนุนเสริมการดำเนินกิจกรรมที่เป็นภารกิจสำคัญของการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ทำไมต้องมีอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ออกระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2557 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้อาสาสมัครที่มีอยู่อย่างหลากหลายในชุมชน และหมู่บ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในภารกิจด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีขอบเขตกว้างขวางเกี่ยวข้องกับประชากรทุกกลุ่ม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้ อพม. ได้เข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้เรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาสังคม ในท้องถิ่นของตนเองและเป็นอาสาสมัครเพื่อพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ในหมู่บ้านและชุมชนของตน จะทำให้เกิดเครือข่ายการทำงานในระดับพื้นที่ที่จะเป็นพื้นฐานพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมไปสู่สังคมแห่ง สันติสุข เอื้ออาทร น่ายุติและยั่งยืนต่อไป

การพัฒนาศักยภาพ อพม.

ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2557 กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นอพม. ต้องผ่านการอบรมหลักสูตร “การฝึกอบรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)” ซึ่งจัดโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย โดยกำหนดให้ผู้ที่จะเป็น อพม. นอกจากจะมีคุณสมบัติตามข้อ 23 ของระเบียบกระทรวงฯ คือ (1) มีสัญชาติไทย (2) มีอายุตั้งแต่สิบแปดปี บริบูรณ์ขึ้นไป (3) มีชื่อในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในจังหวัดที่ประสงค์จะเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไม่น้อยกว่าหกเดือน (4) มีความรู้ในขั้นสามารถอ่านออกเขียนได้ (5) เป็นบุคคลที่สมัครใจเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ด้วยความเต็มใจ (6) มีความซื่อสัตย์สุจริตมีคุณธรรมและมีความประพฤติดี (7) ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง (8) เป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (9) เป็นผู้มีความสามารถให้กับการทำงานในบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ กอพม.กำหนด ซึ่งหลักสูตรนี้จะได้นำไปใช้ในการอบรมผู้ที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2557

นอกจากนั้นในรายงานผลการศึกษาของ สมพ. เรื่อง “ผลกระทบของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) และจิตอาสาต่อการพัฒนาสังคม” มีข้อเสนอเชิงนโยบายข้อหนึ่ง คือ ควรมีการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาศักยภาพ อพม.อย่างเป็นระบบ คือ การอบรม อพม.ใหม่โดยมีหลักสูตรกลางที่เหมาะสม

ด้วยกองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีบทบาทหน้าที่หนึ่งในการส่งเสริมสนับสนุนความเข้มแข็งของอาสาสมัครในการดำเนินงานด้านพัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการ และเพื่อให้การบริหารจัดการงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงได้มีการพัฒนาหลักสูตรการอบรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ขึ้นในปี พ.ศ. 2557 และทบทวนในปี พ.ศ. 2563 นี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการฝึกอบรมให้กับผู้ที่เข้ามาเป็น อพม. ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อใช้เป็นหลักสูตรกลางในการฝึกอบรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งในส่วนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มอบหมายให้ทำหน้าที่อบรมแทน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีความรู้ ทักษะ ทักษะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กระบวนการฝึกอบรม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริม สนับสนุนให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ที่มาเป็นหุ้นส่วนในการขับเคลื่อนงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาสังคม ในการชี้เป้า ฝ้าระวัง ประสานส่งต่อ และช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน ทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งเด็ก เยาวชน คนพิการ ผู้สูงอายุ คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน ซึ่งถือเป็นกลไกที่สำคัญการขับเคลื่อนงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับพื้นที่ และได้สนับสนุนให้ อพม. เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาศักยภาพผู้ประสบปัญหาทางสังคมภายใต้นโยบาย อ.เดียวมาโดยตลอด โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้พัฒนาหลักสูตรอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (E-Learning) เพื่ออบรมผู้ที่มีจิตอาสาและสนใจมาเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กลุ่มเป้าหมาย

อพม. ในพื้นที่

องค์ประกอบของคณะวิทยากร

วิทยากรในกระบวนการอบรมควรเป็นวิทยากรที่มีทักษะการอบรมเชิงกระบวนการเป็นนักคิด นักฟัง สามารถวิเคราะห์และวางแผนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และมีทักษะในการสร้างบรรยากาศ และดึงการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรมให้ได้มากที่สุด โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. วิทยากรหลัก (2 คน) ทำหน้าที่ให้ความรู้และเป็นแกนหลักในการวางแผนกิจกรรม และประสานงานกับผู้นำกิจกรรมทุกคน
2. ผู้นำกิจกรรม (1-2 คน) ทำหน้าที่จัดกิจกรรมและแบ่งบทบาทหน้าที่ในกระบวนการให้ชัดเจน ทั้งนี้ควรสับเปลี่ยนกันเป็นผู้นำในแต่ละกิจกรรมตามที่ตัวเองถนัด
3. ผู้ช่วยผู้นำกิจกรรม (1 คน) ทำหน้าที่เตรียมการ ติดตั้ง หรือแจกจ่ายอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในแต่ละกิจกรรม
4. วิทยากรประจำกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมให้ได้มากที่สุด
5. ผู้สังเกตการณ์และประเมินผลในระหว่างการฝึกอบรม (มีหรือไม่มีก็ได้) ทำหน้าที่สังเกตการณ์กระบวนการฝึกอบรมในแต่ละกิจกรรม ช่วยควบคุมเวลา สังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกระบวนการ บันทึกจุดอ่อน และให้ข้อมูลคณะวิทยากรเพื่อปรับปรุงกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การเตรียมความพร้อม

1. คณะวิทยากรประชุมเตรียมความพร้อมก่อนวันอบรม เพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน และเตรียมแต่ละกิจกรรมให้สอดคล้องและมีความเชื่อมโยงกัน
2. ผู้นำกิจกรรมทุกคนควรทำหน้าที่หมุนเวียนกัน ทั้งการเป็นผู้นำกิจกรรม ผู้ช่วยผู้นำกิจกรรม หรือวิทยากรกลุ่ม เพื่อฝึกฝนประสบการณ์และมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรม
3. ซักซ้อมทำความเข้าใจลำดับและขั้นตอนของแต่ละกิจกรรมอย่างละเอียด เพื่อให้สามารถทำหน้าที่เสริมหรือแทนกันได้กรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัย
4. ควรเตรียมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์หรือละลายพฤติกรรมในแต่ละช่วงกิจกรรม เพื่อสร้างความคุ้นเคยและความสนุกสนานให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

5. ควรจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละกิจกรรม เช่น บอร์ด กระดาษ ปากกา กระดาษขาว ฯลฯ
6. ควรมีข้อมูลเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมกระบวนการ เช่น จำนวน เพศ ช่วงอายุ ฯลฯ เพื่อใช้ในการวางแผนและออกแบบกระบวนการให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

สถานที่และการจัดห้องประชุม

1. ควรใช้สถานที่ปิดเพื่อไม่ให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการเสียสมาธิ มีอุณหภูมิที่พอเหมาะและอากาศถ่ายเทได้ดี
2. ห้องที่ใช้ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนผู้เข้าร่วมและกิจกรรม
3. รูปแบบการจัดห้องควรเป็นห้องโล่ง ๆ มีโต๊ะสำหรับวางของเท่าที่จำเป็น และมีบอร์ดสำหรับติดกระดาษหรือเขียน โดยตั้งบริเวณหน้าห้องหรือหลังห้องตามความเหมาะสม

รูปแบบกิจกรรม

รูปแบบกระบวนการอบรมนอกจากจะบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานและบทบาทของ อพม. แล้วควรมีลักษณะที่เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม ทุกคนช่วยกันคิด ช่วยกันพูด ช่วยกันเขียน เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน โดยวิทยากรเป็นเพียงผู้นำทางให้ทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกันผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

1. การแบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น โดยการใช้ชุดคำถามเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นและหาข้อสรุปร่วมกัน
2. กิจกรรมแสดงละครหรือบทบาทสมมุติโดยแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม เพื่อให้สมาชิกช่วยกันสะท้อนความเป็นจิตอาสาหรือจิตสำนึกสาธารณะ และให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมและมีบทบาททุกคน

การประเมินผล

การประเมินผล เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการอบรม ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลจะถูกนำไปใช้ในการวางแผนและพัฒนากระบวนการพัฒนาศักยภาพต่อไป

1. การประเมินผลระหว่างการฝึกอบรมโดยจัดทำแบบสอบถามระบุประเด็นที่ต้องการประเมิน เช่น หัวข้อการฝึกอบรม คุณภาพของวิทยากร สถานที่ รูปแบบกิจกรรม หรือความต้องการของผู้เข้าอบรม ฯลฯ
2. การติดตามประเมินผลหลังการอบรมเพื่อติดตามว่าหลังจากฝึกอบรมแล้วผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด

หลักสูตรฝึกอบรม
ตารางกิจกรรม

ตารางการบรรยายอบรมสรุปองค์ความรู้และทักษะ
การปฏิบัติงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม)
หลักสูตรอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (E-Learning (
ระยะเวลา 1 วัน

เวลา 08.30 – 09.00 น.	พิธีเปิดการประชุม
เวลา 09.00 – 09.30 น.	แนะนำหลักสูตรอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (E-Learning)
เวลา 09.30 – 10.30 น.	กิจกรรมทบทวนตัวเองแนวคิดและอุดมการณ์งานอาสาสมัครพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์
เวลา 10.30 – 11.30 น.	บรรยาย แนวคิดพื้นฐานการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์สำหรับอาสาสมัคร” “พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
เวลา 11.30 – 12.30 น.	กิจกรรมทบทวนทักษะและเครื่องมือการปฏิบัติงาน อพม. 1. การศึกษาและวิเคราะห์ชุมชน 2. โครงการ/การจัดทำแผนงาน 3. การสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
เวลา 12.30 – 13.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13.30 – 16.30 น.	กิจกรรมกลุ่มเทคนิคการปฏิบัติงาน อพม. 1. เทคนิคการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น และการประสานส่งต่อ 2. เทคนิคการถอดบทเรียนการทำงานของ อพม.และการเขียนรายงาน
เวลา 16.30 – 17.30 น.	สรุปผลการอบรมและสะท้อนไตร่ตรองตัวเอง
เวลา 17.30 – 18.00 น.	ประเมินผลการเรียนรู้และการอบรม

บทเรียนที่ 1 เกริ่นนำ

วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม 2. เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รู้จักกัน และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
ระยะเวลา	30 นาที
เนื้อหา	1. ภารกิจของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ 2. วัตถุประสงค์ของโครงการอบรม

ขั้นตอนและรายละเอียดกิจกรรม

ลำดับ	เนื้อหา	อุปกรณ์/พี่เลี้ยง
1.1	เกริ่นนำและอธิบายวัตถุประสงค์	
	1) อธิบายภาพรวมของกิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม (วัตถุประสงค์ วิธีการ และระยะเวลา)	พี่เลี้ยง: - วิทยากร - ทีมสนับสนุนการ
1.2	กิจกรรมละลายพฤติกรรม	
	1) เตรียมความพร้อม และดึงความสนใจ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง 2) เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมรู้จักกันโดยใช้เกมส์หรือกิจกรรมเป็นเครื่องมือ เพื่อนำไปสู่จุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การออกจากความเป็นตัวของตัวเอง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นกันเอง	- ป้ายชื่อ - กลอง - เพลง พี่เลี้ยง: - วิทยากร ทีมสนับสนุนการ

บทเรียนที่ 2 ภารกิจและบทบาทของ อพม.

วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้ผู้เข้าอบรม 2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมรู้จักกลุ่มเป้าหมายของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) 3. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจภารกิจและบทบาทของ อพม.
ระยะเวลา	1 ชั่วโมง
เนื้อหา	<ol style="list-style-type: none"> 1. องค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะ 2. กลุ่มเป้าหมายและบทบาทการดำเนินงานของ พม. 3. ภารกิจและบทบาทของ อพม.

ลำดับ	เนื้อหา	อุปกรณ์/ ผู้รับผิดชอบ
2.1	สังคมไทยในอนาคต	วิทยากรหลัก
	<p>สังคมที่ เป็นผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> • เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ปี พ.ศ. 2564 และปี พ.ศ. 2567 จะเป็น super-aged society (คนแก่อายุ 65 ปี มีร้อยละ 20) ส่งผลให้ประเทศไทยจะ “แก่” ก่อน “รวย” • ขนาดครัวเรือนจะเล็กมาก ต่ำกว่า 2.5 ในปี พ.ศ. 2576 • ผู้สูงอายุจำนวนมากจะอยู่คนเดียว มีรายได้/สวัสดิการจำกัด โดยเฉพาะผู้อยู่ในตลาดแรงงานนอกระบบ ที่จะ แก่-จน-โดดเดี่ยว <p>สังคมที่เป็นปัจเจกนิยมมากขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> • แนวโน้มครัวเรือนประเภทอยู่คนเดียว มีความหลากหลาย และเป็น skip generation สูงขึ้น • คนรุ่นใหม่ที่เป็น gen y, z, และ α มีความแตกต่างด้านความคิด การดำรงชีวิต • มีเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ ที่เอื้อต่อการรวมกลุ่ม โดยไม่มีปฏิสัมพันธ์กันมาก่อน <p>สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> • จำนวนคนต่างชาติจะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวจากเมียนมาร์และกัมพูชา คาดว่าปี พ.ศ. 2566 จะมีมากกว่า 6 ล้านคน • ประสบกับความหลากหลายด้านชาติพันธุ์มากขึ้นในชีวิตประจำวัน (แม่บ้าน ยาม คนขับรถประจำทางบริการ) • สิทธิในการได้สัญชาติไทยของเด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • PowerPoint

	<p>สังคมแห่งเทคโนโลยี</p> <ul style="list-style-type: none"> • ชีวิตดิจิทัลเป็นองค์ประกอบสำคัญของวิถีชีวิต • ความเหลื่อมล้ำทางด้านดิจิทัลไม่ใช่เรื่องการเข้าถึงเทคโนโลยี แต่เป็นขีดความสามารถในการใช้งาน โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง • การละเมิดความเป็นส่วนตัวและความไม่ปลอดภัยบนโลกออนไลน์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น <p>สังคมเมืองกลืนชนบท</p> <ul style="list-style-type: none"> • พื้นที่เมืองขยายตัวไปยังชนเมืองอย่างรวดเร็วและเป็นวงกว้างในรูปแบบหมู่บ้านจัดสรรและพื้นที่เชิงพาณิชย์ ประชากรเมืองจะมากกว่า 50% • รูปแบบความสัมพันธ์เป็นเชิงปัจเจกมากขึ้น (ต่างคนต่างอยู่) • มีการเคลื่อนย้ายแรงงานนำไปสู่ปัญหาชุมชนแออัด และปัญหาคุณภาพชีวิต <p>สังคมที่เหลื่อมล้ำและมีปัญหาความขัดแย้ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา การทำงาน สาธารณสุข การพักผ่อนหย่อนใจ ที่เกิดระหว่างบุคคล กลุ่มอาชีพ ช่างวัย • ความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่งระหว่างกลุ่มคนต่างฐานะกัน และระหว่างกลุ่มอาชีพที่ใช้ความรู้กับแรงงานทั่วไป • ความขัดแย้งจากความเห็นต่างและความไม่เท่าเทียมกัน 	
<p>2.2</p>	<p>ทุกคนในสังคมล้วนมีความสำคัญ</p>	
	<p>1) แนะนำกลุ่มคนในสังคมให้ผู้เข้าอบรมรู้จักว่ามีกลุ่มไหนบ้าง เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ คนไร้ที่พึ่ง ทหาร ตำรวจ หมอ ฯลฯ</p> <p>2) อธิบายว่าใคร? คือผู้ที่ยากไร้/ตกทุกข์ได้ยากในสังคม</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - ละครดราม่าฟิลิปชาร์ต - ปากกาเมจิก - สีสอร์ค พี่เลี้ยง: - วิทยากร - ทีมสนับสนุนการ - วิทยากรกลุ่ม

	<p>กิจกรรมกลุ่มระดมสมอง “เรือมนุษย์”</p> <p>3) ให้แต่ละกลุ่มระดมสมอง ช่วยกันคิดว่า ถ้าจะต้องพาคนขึ้นเรือไปด้วยกัน 5 คน แต่ละกลุ่มเลือกใครบ้าง ด้วยเหตุผลอะไร</p> <p>4) ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลจากการระดมความคิดว่าจะพาใครลงเรือ เพราะอะไร (ใช้เวลากลุ่มละ 5 นาที)</p>	
สรุป	สรุปผลที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ และเชื่อมโยงให้เห็นภาพว่าเมื่อเป็นจิตอาสา ต้องให้ความช่วยเหลือกลุ่มคนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยใช้ความหลากหลายทางสังคมและมุมมองมาใช้ในการช่วยเหลือสังคม	
2.3	กลุ่มเป้าหมายสวัสดิการสังคม	
	<ol style="list-style-type: none"> 1) กลุ่มเด็กและเยาวชน 2) กลุ่มผู้หญิง ครอบครัวและผู้ถูกละเมิดทางเพศ 3) กลุ่มผู้สูงอายุ 4) กลุ่มคนพิการ 5) กลุ่มชุมชนเมือง คนจนเมือง คนเร่ร่อน 6) กลุ่มแรงงานข้ามชาติและแรงงานต่างด้าว 7) กลุ่มแรงงานนอกระบบ 8) กลุ่มคนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ 9) กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์และผู้ได้รับผลกระทบ 10) กลุ่มคนที่มีปัญหาสถานะบุคคลและกลุ่มชาติพันธุ์ 11) กลุ่มคนไทยในต่างประเทศ 12) กลุ่มผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม 13) กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ 	
2.4	สถานการณ์	
	<ul style="list-style-type: none"> ● ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2557 หมวด 5 ข้อ 36 กำหนดให้ อพม. มีสิทธิได้รับการสนับสนุนงบประมาณและหรือเบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบตามระเบียบนี้ และตามประกาศกระทรวง โดยความเห็นชอบของกรมบัญชีกลาง ● นโยบาย “อ.เดียว” สถานการณ์ อพม. <ol style="list-style-type: none"> 1) พม. ไม่มีกลไกข้าราชการเจ้าหน้าที่ พม. ในระดับอำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน 2) ทุกกรม/สำนัก ส่งเสริมการจัดตั้งอาสาสมัคร/เครือข่ายต่างๆขึ้นมา เพื่อเป็นกลไกการประสานงานและดำเนินงานตามภารกิจของแต่ละกรม/สำนักงาน 	

3) ต่างหน่วยต่างดำเนินการ โดยไม่ได้ใช้จากฐาน อพม. ทำให้กระทรวง พม. มีอาสาสมัครหลายประเภท เช่น อพมก. อพส. อพต. เป็นต้น
เจตนารมณ์และทิศทางของนโยบาย อ.เดียว

- 1) ใช้ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ อพม. ภายใต้อะเอียดเดียวกัน
- 2) ใช้กลไก อพม. (ตัวบุคคล) และเครือข่าย อพม. (องค์กร) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานตามภารกิจ
- 3) มีการบูรณาการแผนงาน/แผนงบประมาณ/การติดตามประเมินผล การและพัฒนาระบบงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ โดยกำหนดเป็นแผนปฏิบัติงานร่วมของทุกกรมในแต่ละปีงบประมาณ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของงานที่กระทบต่อกลุ่มเป้าหมาย อพม.
- 4) ให้มีการปรับปรุงระเบียบ อพม. ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน
  - จากเดิม : ระเบียบกระทรวง พม. ว่าด้วย อพม. พ.ศ. 2548
  - ปัจจุบัน : ระเบียบกระทรวง พม. ว่าด้วย อพม. พ.ศ. 2557
 ประกาศราชกิจจานุเบกษาแล้ว มีผลบังคับใช้
วันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2558

● **ภารกิจ พม.**

a. พส. (พ.ร.บ.ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 /พ.ร.บ.คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557)

- ปฏิบัติตามนโยบายกระทรวง พม.
- จัดสวัสดิการสังคม
- ขยายผลสร้างทีม อพม. ในพื้นที่นิคมฯ ศูนย์พัฒนาชาวเขา
- ขับเคลื่อนงานพัฒนาสังคม พิทักษ์คุ้มครองสิทธิกลุ่มเป้าหมาย
- ช่วยเหลือทางสังคม (ชี้เป้า-เฝ้าระวัง ร่วมทำแผนพัฒนาสังคม)
- ส่งเสริมให้ อพม. มีบทบาทในการสร้างกลไกระดับจังหวัด/อำเภอ/ตำบล

b. ผส. (พ.ร.บ.ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 /พ.ร.บ.ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550)

- พัฒนาศักยภาพ อพม. เป็นกลไกการขับเคลื่อนงานตามโครงการ Social Care Plan
- สืบค้นข้อมูลผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลในระบบการดูแลระยะยาว
- ประสาน ส่งข้อมูลผู้สูงอายุที่ต้องได้รับการซ่อมแซม/ปรับสภาพบ้าน
- ประชาสัมพันธ์สิทธิและการเข้าถึงสิทธิผู้สูงอายุ
- ชี้แนะเบี่ยงผู้สูงอายุเพื่อเข้าถึงสิทธิผู้สูงอายุ
- ช่วยเหลือผู้สูงอายุ
- โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของผู้สูงอายุ

- c. ดย. (พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
/พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำทารุณในครอบครัว พ.ศ. 2550)
- สํารวจและเป็นผู้รับรองคนที่ 1 ตามโครงการเงินอุดหนุน
เพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด (0 - 3 ปี)
- d. พก. (พ.ร.บ.ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550)
- สํารวจคนพิการในชุมชน
  - ส่งเสริมการขึ้นทะเบียนคนพิการ
  - รณรงค์ ประชาสัมพันธ์การรับรู้และการเข้าถึงสิทธิคนพิการ
  - ขยายผลทักษะ/ความรู้เรื่องผู้ช่วยคนพิการ
  - ส่งเสริมการเข้าถึงกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
  - ประสานงานส่งต่อการฝึกอาชีพคนพิการ
  - ประสานงานส่งต่อการฝึกอาชีพคนพิการ
  - โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของคนพิการ
- e. สค. (พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำทารุณในครอบครัว พ.ศ. 2550)
- เผื่อระวังและเตือนภัยทางสังคมด้านความรุนแรงในครอบครัว
และสตรี
  - ส่งเสริมความเข้มแข็งครอบครัว
  - ช่วยเหลือทางสังคมกับครอบครัวที่มีปัญหา
  - ให้การปรึกษาแนะนำ
  - ประสานส่งต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - โครงการ/กิจกรรมครอบครัว

- พ.ร.บ.คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557
- พ.ร.บ.ควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559
- จำนวนอาสาสมัครและเครือข่าย พม. ในปัจจุบัน

ลำดับ	หน่วยงาน	จำนวน / อาสาสมัคร (คน)	จำนวนเครือข่าย
1	พล. (อพม.)	93,060	7,255
2	พก. (อพมก.)	3,905	500
3	ผส. (อพส.)	81,883	77
4	ดย.	-	878
5	สค.	-	6,975
	รวม	178,848	15,685

2.5	อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)	
	<ul style="list-style-type: none"> ● ความหมาย อพม. คือ คนที่ทำประโยชน์เพื่อสังคมด้วยความสมัครใจ ● คุณสมบัติ <ul style="list-style-type: none"> - มีสัญชาติไทย - อายุ 18 ปีขึ้นไป - มีชื่อในทะเบียนบ้านและอาศัยในจังหวัดนั้นไม่น้อยกว่าหกเดือน - อ่านออกเขียนได้ - สมัครใจช่วยเหลืองานตามภารกิจ พม. - ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง - มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีความประพฤติดี - มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ - มีเวลาให้กับการทำงาน อพม. ● บทบาทหน้าที่ <ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติตามนโยบายกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - ให้คำแนะนำปรึกษา ประสานช่วยเหลือ พิทักษ์คุ้มครองสิทธิกลุ่มเป้าหมาย - ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม - เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคม/เครือข่ายพัฒนาสังคม - ให้ความรู้ ข้อมูล และส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย - พัฒนาตนเอง ● สิทธิประโยชน์ <ul style="list-style-type: none"> - ได้รับวุฒิบัตร - มีบัตรประจำตัว - ได้รับการเสนอชื่อเพื่อประกาศเกียรติคุณ - อพม. ดีเด่น จะได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการพิจารณารายชื่อบุคคลผู้มีคุณสมบัติที่พึงจะได้รับการพิจารณาเพื่อเสนอขอพระราชทานเครื่องอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● PowerPoint
	สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้	วิทยากร

บทเรียนที่ 3 แนวคิดและหลักการในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้แนวคิดและหลักการในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์
ระยะเวลา	1 ชั่วโมง
เนื้อหา	1. ความหมายของ คำว่า “สังคมสงเคราะห์” 2. กระบวนการขั้นตอนในการมองมนุษย์ 3. หลักการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

ลำดับ	เนื้อหา	อุปกรณ์/ ผู้รับผิดชอบ
	กิจกรรมละลายพฤติกรรมและเตรียมความพร้อม	ทีมสันทนาการ
3.1	ความหมายของ คำว่า “สังคมสงเคราะห์”	วิทยากร
	งานสังคมสงเคราะห์เป็นวิชาชีพที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงสังคม แก้ไขปัญหาสัมพันธภาพระหว่างมนุษย์ เสริมสร้างพลัง (empowerment) และความเป็นอิสระของมนุษย์เพื่อให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์และระบบสังคม การให้บริการมีเป้าหมายในการทำงานที่ให้ประชาชนสามารถ ดำรงตนอยู่ในสังคมของเขาได้โดยทำงานบนหลักการพื้นฐานของ “หลักสิทธิมนุษยชน” และ “ความยุติธรรมทางสังคม”	- PowerPoint
3.2	แนวคิดในการมองมนุษย์	วิทยากร
	ก่อนเข้าใจแนวคิดในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ ควรทำความเข้าใจ แนวคิดพื้นฐานที่อธิบายธรรมชาติของมนุษย์ก่อน (1) นิชิตินิยม (Determinism) (2) พฤติกรรมนิยม (Behaviorism) (3) มนุษย์นิยม (Humanism)	- PowerPoint
3.3	หลักการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์	วิทยากร
	1. หลักการยอมรับ : ยอมรับตัวตนของผู้ใช้บริการ ยอมรับและเคารพ ศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ เช่น ผู้ใช้บริการที่เคยกระทำความผิด นักสังคมสงเคราะห์ต้องยอมรับและไม่เลือกปฏิบัติ	- PowerPoint

ลำดับ	เนื้อหา	อุปกรณ์/ ผู้รับผิดชอบ
	<p>2. หลักปัจเจกบุคคล : การเข้าใจว่ามนุษย์ทุกคนมีลักษณะเฉพาะตัว มีความรู้สึก ความคิด วิถีชีวิตแตกต่างกัน นักสังคมสงเคราะห์ จำเป็นต้อง เข้าใจความเป็นปัจเจกของผู้ใช้บริการด้วย เช่น ผู้ใช้บริการที่เป็นคนเร่ร่อน ขอดาน ร้างทรง หรือผู้ใช้บริการที่มีความคิดแตกต่าง</p> <p>3. หลักการไม่ตำหนิตาย : การมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ใช้บริการ ไม่ติเตียน ตีตราการกระทำของผู้ใช้บริการ แต่ต้องรับรู้ เข้าใจ และหาทางแก้ไข พฤติกรรมดังกล่าวร่วมกับผู้ใช้บริการ</p> <p>4. หลักการตัดสินใจด้วยตนเอง : นักสังคมสงเคราะห์ต้องสนับสนุน ให้ผู้ใช้บริการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยนักสังคมสงเคราะห์จะเป็นแต่เพียง ผู้คอยให้คำแนะนำ สนับสนุนข้อมูลในการพิจารณาทางเลือกให้เท่านั้น</p> <p>5. หลักการรู้จักบทบาทของตนเอง : นักสังคมสงเคราะห์ต้องตระหนักรู้ตัว มีสติ ทำหน้าที่ตามบทบาทของตนเอง</p> <p>6. หลักการเก็บรักษาความลับ : เป็นจรรยาบรรณของ นักสังคมสงเคราะห์อย่างหนึ่ง นักสังคมสงเคราะห์ต้องรักษาความลับของผู้ใช้บริการไม่เปิดเผยต่อบุคคลอื่น เว้นแต่ในกรณีการให้ความช่วยเหลือหรือ การส่งต่อข้อมูลที่เป็นต่อการให้บริการเท่านั้น ซึ่งการส่งต่อข้อมูลไปแล้ว ปลายทางต้องรักษาความลับของผู้ใช้บริการด้วย</p>	
	สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้	วิทยากร

บทเรียนที่ 4 ทักษะและกระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ 2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเกิดทักษะในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์
ระยะเวลา	4 ชั่วโมง
เนื้อหา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสำคัญของทักษะและกระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ 2. ทักษะสำคัญในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ 3. กระบวนการในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ 4. การเชื่อมโยงทักษะกับกระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

ลำดับ	เนื้อหา	อุปกรณ์/ ผู้รับผิดชอบ
4.1	<p>ความสำคัญของทักษะและกระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การทำงานของสมองกับการรับรู้และการใช้ทักษะ ให้ทุกคนลองประสานมือ : เพื่อทดสอบความสามารถในการรับรู้ข้อมูลจากภายนอก คนที่ใช้นิ้วหัวแม่มือข้างขวาอยู่ด้านล่างของนิ้วหัวแม่มือซ้าย คือ คนที่ใช้สมองฝั่งขวาเป็นหลักในการรับข้อมูล (สมองฝั่งขวา : มีหน้าที่จินตนาการ, เกี่ยวกับความรู้สึก, สัญชาตญาณ พุดง่ายๆ ก็คือ ถนัดการใช้จินตนาการ เก่งเรื่อง ศิลปะและคิดค้น มักทำอะไรโดยไม่รู้สีกตัว ว่ากันว่าสมองฝั่งขวาเป็นตัวควบคุมสัญชาตญาณ) คนที่ใช้นิ้วหัวแม่มือข้างซ้ายอยู่ด้านล่างของนิ้วหัวแม่มือด้านขวา คือ คนที่ใช้สมองฝั่งซ้ายเป็นหลักในการรับข้อมูล (สมองฝั่งซ้าย : มีหน้าที่คิดคำนวณ, วิเคราะห์, เหตุผล ก็คือ ถนัดด้านภาษาและคำนวณ คิดเป็นเหตุเป็นผล อิงกับวิทยาศาสตร์ คิดอะไรเป็นขั้นเป็นตอน จัดการทุกอย่างอย่างรอบคอบ และใช้เหตุผลก่อน) ● Social Work Practice Social Work Practice ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะ และค่านิยม ทั้ง 3 องค์ประกอบล้วนส่งผลต่อการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ จะขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ได้ 	<p>วิทยากร</p> <p>- PowerPoint</p>

ลำดับ	เนื้อหา	อุปกรณ์/ ผู้รับผิดชอบ
	<ul style="list-style-type: none"> ● วิธีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ <ol style="list-style-type: none"> 1) สังคมสงเคราะห์เฉพาะราย 2) สังคมสงเคราะห์ชุมชน 3) บริหารงานสวัสดิการสังคม 4) สังคมสงเคราะห์กลุ่มชน 5) วิจัยทางสังคมศาสตร์ 6) การสังคมสงเคราะห์แบบผสมผสาน (บูรณาการ) 	
4.2	ทักษะในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์	วิทยากร
	<ul style="list-style-type: none"> ● สัมพันธภาพทางวิชาชีพ สัมพันธภาพทางวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ หมายถึง ปฏิบัติงานได้ตอบของทัศนคติ อารมณ์หรือความรู้สึกระหว่างนักสังคมสงเคราะห์ กับ Client โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยให้ Client สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ● สิ่งที่ต้องพิจารณาในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ใช้บริการ <ol style="list-style-type: none"> 1) ปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการ 2) ภูมิหลัง ความเป็นมาของผู้ใช้บริการ 3) การไว้วางใจและความรู้สึก และเข้าใจ การตอบสนองของผู้ใช้บริการ ● ทักษะในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ <ol style="list-style-type: none"> 1) ทักษะการสัมภาษณ์ <ol style="list-style-type: none"> (1) เพื่อให้ได้ข้อมูล และข้อเท็จจริงของผู้ใช้บริการ (2) เพื่อทำความเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการภายใต้บริบทและสิ่งที่ผู้ใช้บริการเป็น (3) เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง ศักยภาพ และแหล่งทรัพยากรหรือแหล่งสนับสนุนของผู้ใช้บริการ (4) เพื่อเป็นการบำบัดรักษา และหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกับผู้ใช้บริการ 2) ทักษะการเยี่ยมบ้าน <ol style="list-style-type: none"> (1) การวางแผน กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน / รายละเอียดสถานที่ (2) การนัดหมาย เวลาที่เหมาะสมที่สุด คือ เวลาที่ทั้งสองฝ่ายสะดวก (3) การแต่งกาย ปลอดภัยและเตรียมพร้อม (4) ศึกษาข้อมูล/ข้อคำถามเพิ่มเติม 	- PowerPoint

ลำดับ	เนื้อหา	อุปกรณ์/ ผู้รับผิดชอบ
	<p>ขณะเยี่ยมบ้าน</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) การสร้างสัมพันธภาพ บรรยากาศเป็นกันเอง (2) การสังเกต สภาพความเป็นอยู่ สัมพันธภาพ ภายในครอบครัว การสื่อสาร การแสดงบทบาท ของสมาชิกในครอบครัว สภาพการเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม รอบบ้านทักษะการสร้างสัมพันธภาพทางวิชาชีพ (3) การบันทึก ควรขออนุญาตก่อน (4) การสัมภาษณ์ ไม่เป็นทางการต้องไม่รบกวนสมาชิกในครอบครัว (5) กรณีที่เจ้าของบ้านไม่อยู่ คุยกับเพื่อนบ้านหรือญาติ พี่น้องฝากข้อความหรือนัดหมายไว้ <p>หลังเยี่ยมบ้าน</p> <p>การบันทึก ข้อมูลสภาพบ้าน ข้อมูลของครอบครัว ข้อมูลของเพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง ข้อมูลของชุมชน</p> <p>3) ทักษะการบันทึก</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) การบันทึกเป็นส่วนสำคัญอันหนึ่งในการปฏิบัติงาน (2) แสดงให้เห็นถึงคุณภาพในการทำงาน (3) แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมบริการต่าง ๆ ให้แก่ผู้ใช้บริการ (4) สะท้อนให้เห็นถึงวัตถุประสงค์/เป้าหมาย/แผนงาน กิจกรรม และความก้าวหน้าต่าง ๆ ของหน่วยงาน (5) การบันทึก ถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ ของนักสังคมสงเคราะห์ ทุกคน <p>ปัญหา/อุปสรรคในการบันทึก</p> <ul style="list-style-type: none"> • นักสังคมสงเคราะห์ส่วนใหญ่จะเป็นนักปฏิบัติ แต่ไม่ชอบเขียน • ไม่มีเวลาเขียน เพราะการทำงานกับผู้ใช้บริการสำคัญกว่า การนั่งเขียนบันทึก • ไม่ทราบว่า จะบันทึกอย่างไร • แบบฟอร์มยุ่งยาก เยิ่นเย้อ ต้องใช้เวลานานมาก ในการสอบถาม และกรอกข้อความลงในแบบฟอร์ม ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเบื่อหน่าย/ไม่อยากเขียนบันทึก • บางหน่วยงานไม่กำหนดแนวทาง ทำให้ผู้ปฏิบัติงานสับสน 	

ลำดับ	เนื้อหา	อุปกรณ์/ ผู้รับผิดชอบ
	<p>หลักการบันทึก</p> <ul style="list-style-type: none"> • บันทึกสาระสำคัญ ใช้สัญลักษณ์ที่ง่ายต่อความเข้าใจ • หากมีแบบฟอร์มให้บันทึกตามที่ฟอร์มกำหนด • ไม่มุ่งแต่บันทึก เพราะจะเป็นการปิดกั้นการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกผู้ใช้บริการ • หลีกเลี่ยงการใช้เทปบันทึกเสียง/เทปบันทึกภาพ/VDO จะทำให้ผู้ใช้บริการอึดอัดใจ วิตกกังวล ถ้าจำเป็นต้องใช้ ต้องได้รับอนุญาตก่อนและวางอุปกรณ์ให้เห็นอย่างชัดเจน <p>4) ทักษะการสังเกต</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตั้งใจต่อสิ่งที่สังเกต • ฝึกฝนให้เป็นคนช่างสังเกต (ไม่ใช่จับผิด) • บังคับตนเองให้อยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ • ตั้งข้อสันนิษฐาน • กำหนดวัตถุประสงค์ของการสังเกต และวินิจฉัย • สังเกตปัจจัยแวดล้อม • เป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ <p>5) ทักษะการส่งเรื่องต่อ</p> <p>การให้บริการในสังคม : หน่วยงานทางสังคมสงเคราะห์ถือว่าเป็นหน่วยงานที่สำคัญอันหนึ่งซึ่งมีระบบการทำงานภายใต้ขอบเขตด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ขอบเขตของการจัดให้บริการประเภทต่างๆ</p> <p>รูปแบบการส่งเรื่องต่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> • การส่งเรื่องต่อภายในหน่วยงานเดียวกัน (Transfer) ต้องคำนึงถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ใช้บริการ • การส่งเรื่องต่อระหว่างหน่วยงาน (Referral) ต้องคำนึงถึงการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมให้กับผู้ใช้บริการแต่ละราย • การส่งเรื่องต่อ จะต้องมึรูปแบบการบันทึกที่เหมาะสม <p>วิธีการส่งเรื่องต่อ</p> <p><u>กรณี Case เดิม</u> สรุป บันทึก สถานการณ์ให้ข้อมูล อธิบายเหตุผล ความจำเป็นอำนวยความสะดวกและติดตามผล</p>	

ลำดับ	เนื้อหา	อุปกรณ์/ ผู้รับผิดชอบ
	<p>กรณี Case ใหม่ ตรวจสอบปัญหาและความต้องการประเมินสถานการณ์เชื่อมโยงทรัพยากรติดต่อประสานภายใน ภายนอก โทรศัพท์ บันทึก นำส่งและติดตามตรวจสอบ</p> <p>6) ทักษะการยุติ</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) ยุติตั้งแต่ขั้นเริ่มต้น Intake (2) ยุติในขั้นการวินิจฉัย ประเมินข้อมูลแล้ว พบว่า ผู้ใช้บริการช่วยตนเองได้ หรือจำเป็นต้องได้รับการส่งต่อ (3) ยุติในขั้นตอนการวางแผน ผู้ใช้บริการเข้าใจถึงสาเหตุ และสามารถแก้ปัญหาตนเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้บริการอีก (4) ยุติในขั้นตอนการดำเนินการตามแผน เนื่องจากข้อจำกัดของผู้ใช้บริการ นักสังคมสงเคราะห์ / นโยบาย-ขอบเขตการให้บริการ มีการโอนย้าย - ส่งเรื่องต่อยุติเรื่อง <p>เทคนิคสำคัญในการยุติเรื่อง</p> <ul style="list-style-type: none"> • การตกลงถึงระยะเวลาที่จะมีการยุติเรื่อง • การทำความเข้าใจกับ Client ถึงเหตุผล/ความจำเป็นของการยุติเรื่อง • ใช้กฎเกณฑ์ ระเบียบ นโยบายของหน่วยงานเป็นแนวทางในการยุติเรื่อง • เปิดโอกาสให้ Client มีโอกาส ทบทวนเหตุการณ์ต่างๆ ถ้า Client สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ (ยุติได้) ถ้า Client ยังมีสภาพไม่พร้อม ต้องชะลอการยุติเรื่อง • ควรมีการประเมินผล นักสังคมสงเคราะห์ต้องทบทวนเพื่อสร้างสัมพันธภาพใหม่ • ควรบันทึก สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการยุติเรื่อง เพื่อใช้เป็นข้อมูล และประสบการณ์ในการทำงาน 	

ลำดับ	เนื้อหา	อุปกรณ์/ ผู้รับผิดชอบ
4.3	กระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์	วิทยากร
	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแสวงหาข้อเท็จจริง ถือเป็นขั้นตอนแรกในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ เพราะหากนักสังคมสงเคราะห์ไม่มีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ใช้บริการเลยหรือมีน้อยเกินไปจะไม่สามารถให้บริการได้ตรงตามปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการ 2. การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ / การประเมิน <p>จากการแสวงหาข้อเท็จจริงที่ได้นำมาสู่การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ในทุกมิติ และพิจารณาตามความเร่งด่วน โดยการประเมินความเสี่ยง ขั้นตอนนี้จึงค่อนข้างมีรายละเอียดค่อนข้างมาก</p> <p>สรุปการประเมินเป็นด้านได้เป็น ประเมินทางกาย/จิต/สังคมประเมินสภาพปัญหาและการต้องการ และประเมินความเสี่ยง</p> 3. การวางแผนการดำเนินงาน เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการแสวงหาข้อมูลและวินิจัยมาวางแผนร่วมกับผู้ใช้บริการ โดยมีองค์ประกอบ (ดัดแปลงจาก จิราลักษณ์ จงสถิตมัน, 2550, น.102) ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1) การจำแนกและตั้งเป้าหมาย (Goal) ในการเปลี่ยนแปลงระยะสั้น /ระยะยาว 2) วัตถุประสงค์ต้องมีความเฉพาะเจาะจง เชิงบวก เป็นรูปธรรม และควรมีการกำหนดเวลา 3) เป้าหมาย/สิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วยใครบ้าง? 4) ค่าใช้จ่าย/ทรัพยากรที่ต้องนำมาใช้ และที่มา 5) วิธีการติดตามประเมินผล 4. การดำเนินงาน หากปัญหามีความเร่งด่วนมาก นักสังคมสงเคราะห์ไม่สามารถรอเวลาในการแสวงหาข้อเท็จจริงให้ครบถ้วนได้ จำเป็นต้องให้บริการหรือดำเนินงานไปก่อน การดำเนินงานจึงอาจจะอยู่แทรกในกระบวนการต่างๆ ก่อนหน้านี้แล้ว สำหรับการดำเนินงาน มีทั้งการดำเนินงานทางตรงและทางอ้อม <ol style="list-style-type: none"> 1) การดำเนินงานทางตรง เช่น การช่วยเหลือ/ให้บริการ ให้คำปรึกษา ฝึกอาชีพ หรือประสานทรัพยากรและส่งต่อ 2) การดำเนินงานทางอ้อม เช่น การสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร ผลักดันนโยบาย หรือสนับสนุนการเคลื่อนไหว 	- PowerPoint

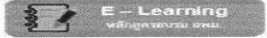
ลำดับ	เนื้อหา	อุปกรณ์/ ผู้รับผิดชอบ
	<p>5. การประเมิน เป็นการประเมินหลังจากการดำเนินงานไปแล้ว ว่าผลลัพธ์เป็นอย่างไร ตรงตามเป้าประสงค์หรือไม่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การส่งต่อ ในกรณีที่ผู้ใช้บริการมีความต้องการนอกเหนือจากบริการที่องค์กรมี จำเป็นต้องส่งต่อให้ผู้ใช้บริการได้รับประโยชน์สูงสุด 2) การยุติ ในกรณีที่ให้บริการแล้วปัญหาบรรเทาลง หรือผู้ใช้บริการประเมินตนเองแล้วว่าไม่จำเป็นต้องรับบริการอีก ทั้งนี้การยุติอาจเกิดจากการส่งต่อบริการไปยังองค์กรอื่นด้วย 	
4.4	การเชื่อมโยงทักษะกับกระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์	วิทยากร
	<ul style="list-style-type: none"> ● ภาพรวมทักษะการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ <ol style="list-style-type: none"> 1) การประเมิน 2) การดำเนินงาน 3) การติดตามและประเมินผล 	- PowerPoint
	สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้	วิทยากร

การใช้งานระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง อพม.

ระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง อพม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จัดทำ .เพื่อเป็นเครื่องมือในกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของประชาชนทั่วไปในการเข้าสู่การเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (.อพม) ซึ่งผู้ใช้งานสามารถเรียกใช้โปรแกรมและดำเนินการตามขั้นตอนการปฏิบัติงานได้ ดังนี้

1. การเรียกใช้งานโปรแกรม

ผู้ใช้งานสามารถเรียกใช้งานระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง อพม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ . ได้โดยผ่าน URL [HTTP://WWW.SDHSVLEARNING.DSDW.GO.TH/](http://www.sdhsvlearning.dsdw.go.th/) หรือเข้าใช้งานได้ทางหน้าเว็บ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ [HTTP://WWW.DSDW2016.GO.TH/](http://www.dsdw2016.go.th/) จะมี LINK จะปรากฏหน้าจอ ดังรูปที่ 1

หลักสูตรอบรม อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

อพม.

ลงทะเบียน

เข้าระบบ

รูปที่ 1

2. การลงทะเบียน

ผู้ใช้งานสามารถลงทะเบียนโดยคลิกที่ปุ่มลงทะเบียน แสดงดังรูปที่ 2

รูปที่ 2

การลงทะเบียนต้องสร้างบัญชีผู้ใช้งานมีองค์ประกอบ ดังนี้

- .1 ชื่อนามสกุล- ผู้ใช้งาน
- .2 เลขประจำตัวประชาชน
- .3 วัน เดือน ปีเกิด
- .4 จังหวัดที่อยู่อาศัย
- .5 หมายเลขโทรศัพท์
- .6 อีเมล

ผู้ใช้งานระบบ จะใช้เลขบัตรประชาชน เป็นชื่อบัญชีผู้ใช้ และวัน เดือน ปีเกิด เป็นรหัสผ่าน

รูปที่ 3

เมื่อกรอกข้อมูลครบให้คลิกที่ปุ่มลงทะเบียนเพื่อลงทะเบียนให้เรียบร้อย ตามรูปที่ 3

3. การเข้าสู่ระบบ

การเข้าสู่ระบบ

ผู้ใช้งานระบบจะเข้าสู่ระบบได้จะต้องกรอกข้อมูลชื่อบัญชีผู้ใช้ คือ หมายเลขบัตรประชาชน และรหัสผ่าน คือ วัน เดือน ปี พ.ศ.เกิด ในรูปแบบ “วุดตปปป” เช่น เกิดวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2526 รหัสผ่านคือ “06112526” เมื่อกรอกข้อมูลครบให้คลิกที่ปุ่มเข้าสู่ระบบเพื่อเข้าสู่ระบบ ตามรูปที่ 4

รูปที่ 4

เมื่อผู้ใช้งานเข้าสู่ระบบระบบ โดยระบุชื่อเข้าใช้งานระบบ และรหัสผ่านที่ถูกต้อง ระบบจะแสดงส่วนต่างๆ ของระบบ แสดงดังรูปที่ 5

ความสำคัญหลักสูตร

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือ อพม.คือ "บุคคลที่บำเพ็ญประโยชน์ด้วยสังคมด้วยความสมัครใจ" และเป็นกลไกสำคัญในการให้ความช่วยเหลือกับประชาชนเปราะบางที่มีชื่อ "น้ำใจ" ที่เข้าถึงคนเข้าถึงจุดเข้าถึงได้โดยง่าย และให้การช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างทันท่วงทีก่อนที่หน่วยงานของรัฐจะ เข้ามาให้การช่วยเหลือซึ่งในผู้ที่จะเป็น อพม. ต้องมีความรู้ที่เฉพาะแก่ภัยและความหลากหลายทางสังคมเพื่อที่จะปฏิบัติงานไปก็ไม่ได้

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อให้เป็นหลักสูตรกลางและสังเขปมาตรฐานในการฝึกอบรมอพม.
2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีพื้นฐานจากหลักการและงานพัฒนาสังคม
3. เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติงานได้ตรงตามความต้องการของพื้นที่

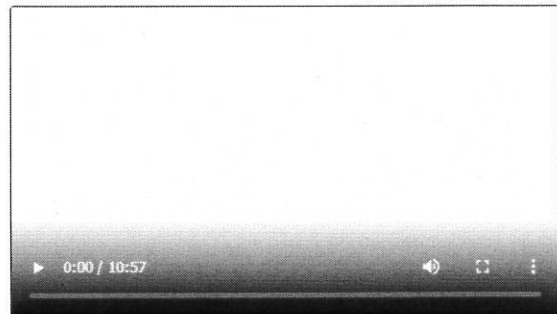
องค์ประกอบของหลักสูตร

- บทเรียนหลักจำนวน 5 บทเรียน (ภาคบังคับ)
- บทเรียนเสริมจำนวน 5 บทเรียน

เกณฑ์การวัดและประเมินผล ในรายวิชา

มีการวัดและประเมินผลผ่านแบบทดสอบย่อย (Quiz) และแบบทดสอบหลังเรียน (Post test) โดยจะแบ่งเป็นคะแนนจาก Quiz เท่ากับ 50 คะแนนและคะแนนจาก Posttest เท่ากับ 50 คะแนนซึ่งผู้เรียนต้องทำคะแนนรวมทั้งหมดให้ได้ร้อยละ 70 ขึ้นไปและได้รับจบภายในเวลาที่กำหนดจึงจะสามารถขอรับ Certificate of Completion ได้

หมายเหตุ ผู้เรียนจะมีสิทธิ์ทำแบบทดสอบหลังเรียน(Post test)เมื่อเข้าจบกิจกรรมการเรียน (Course Progress) ครบ 100%

บทเรียนหลัก

เข้าสู่บทเรียน

บทเรียนเสริม

เข้าสู่บทเรียน

รูปที่ 5

- ส่วนที่ 1 บทเรียนหลัก ประกอบด้วย คลิปบทเรียน จำนวน 5 บทเรียน ดังรูปที่ 6

บทเรียนหลัก

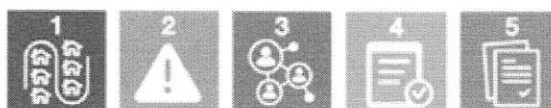
รูปที่ 6

ประกอบด้วย

- คลิปบทเรียนที่ 1 : สถานการณ์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายกับการทำงานของ อพม.
- คลิปบทเรียนที่ 2 : แนวคิดและอุดมการณ์งานอาสาสมัครและอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- คลิปบทเรียนที่ 3 : กฎหมายและสิทธิประชาชน
- คลิปบทเรียนที่ 4 : แนวคิดเรื่องการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- คลิปบทเรียนที่ 5: การจัดสวัสดิการสังคมและชุมชน

- ส่วนที่ 2 บทเรียนเสริม ประกอบด้วย คลิปบทเรียน จำนวน 5 บทเรียน ดังรูปที่ 7

บทเรียนเสริม

รูปที่ 7

ประกอบด้วย

- คลิปบทเรียนที่ 1 : การศึกษาและวิเคราะห์ชุมชน
- คลิปบทเรียนที่ 2 : เทคนิคการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น และการประสานส่งต่อ
- คลิปบทเรียนที่ 3 : การสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- คลิปบทเรียนที่ 4 : การจัดทำแผนงาน/โครงการ
- คลิปบทเรียนที่ 5 : เทคนิคการถอดบทเรียนการทำงานของ อพม. และการเขียนรายงาน

4. การเข้าสู่บทเรียน

ผู้ใช้งานระบบจะสามารถเข้าสู่บทเรียนได้โดยคลิก“เข้าสู่บทเรียน” ทั้งบทเรียนหลักและบทเรียนเสริม ดังรูปที่ 8

ความสำคัญหลักสูตร

ธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารแห่งประเทศไทย ๒ หรือ ๓ คือ “บุคคลที่ไปขายใบขัณฑ์สิ่งของหรือความสำคัญ” และเป็นสถาบันที่จัดการใช้ความสำคัญคือกิจกรรมที่เรียกว่า “บริการ” ซึ่งดำเนินการอย่างถูกต้องซึ่งได้โดยง่ายรวดเร็ว และไปทางช่องทางหรือสื่อต่าง ๆ ในทางที่รวดเร็วที่สุด เช่น การใช้การชื้อหรือซื้อในตู้ ATM เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- 1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามข้อกำหนดในการปฏิบัติงาน
- 2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสถานการณ์และผลกระทบของการทำงาน
- 3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

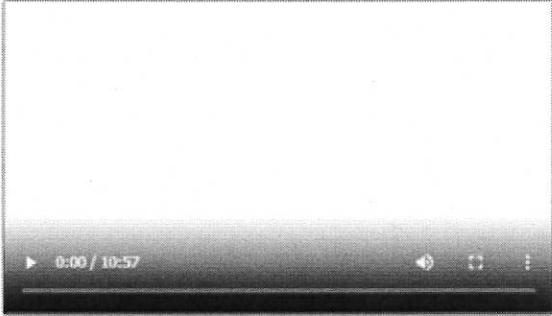
องค์ประกอบของหลักสูตร

- บทเรียนหลัก (ภาคบังคับ)
- บทเรียนเสริม (ภาคเสริม)

หลักการวัดผลและประเมินผล

มีการวัดผลและประเมินผลก่อนสอบ (Quiz) และหลังสอบ (Post test) โดยแบ่งเป็นคะแนนจาก Quiz ๕๐% และคะแนนจาก Post test ๕๐% และเมื่อผู้เรียนได้คะแนนทั้งหมดแล้วจะได้รับใบประกาศนียบัตร (Certificate of Completion) ได้

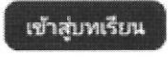
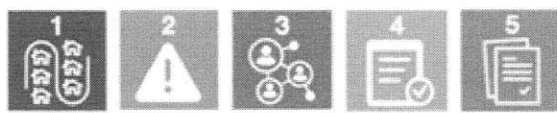
หมายเหตุ ผู้เรียนจะมีสิทธิ์ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post test) เมื่อวิชาเรียนการขึ้น (Course Progress) ครบ 100%

บทเรียนหลัก

บทเรียนเสริม

คลิกเพื่อเข้าสู่บทเรียน

รูปที่ 8

การทำงานของเมนู “บทเรียน”

หลักสูตรอบรม อพม. ออนไลน์

บทเรียน Content ▼ Expand All

- ✔

**บทที่ 1 : สถานการณ์ทางสังคม และกลุ่มเป้าหมายกับ
การทำงานของ อพม.**

1 เนื้อหา | 1 แบบทดสอบ

▼ Expand
- ✔

**บทที่ 2 : แนวคิดและอุดมการณ์งานอาสาสมัคร และ
อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์**

1 เนื้อหา | 1 แบบทดสอบ

▼ Expand
- ✔

บทที่ 3 : กฎหมายและสิทธิประชาชน

1 เนื้อหา | 1 แบบทดสอบ

▼ Expand
- ✔

**บทที่ 4 : แนวคิดเรื่องการพัฒนาสังคม และความมั่นคง
ของมนุษย์**

1 เนื้อหา | 1 แบบทดสอบ

▼ Expand
- ✔

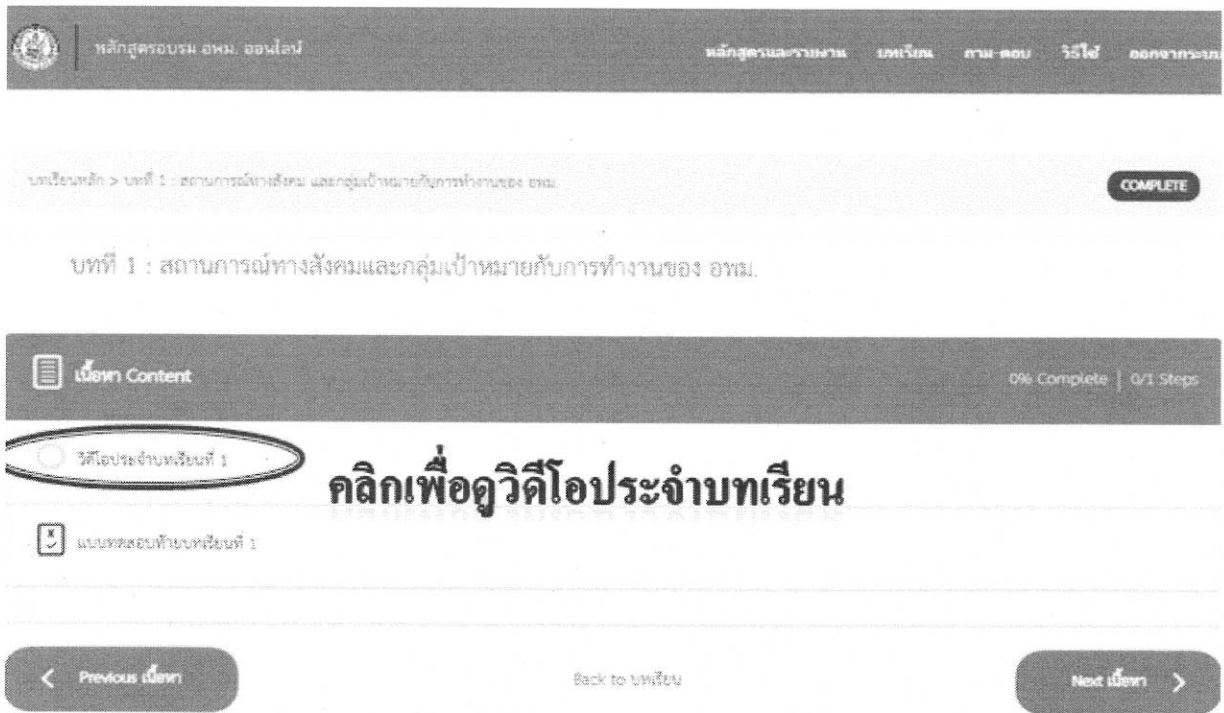
บทที่ 5 : การจัดสวัสดิการสังคมและชุมชน

1 เนื้อหา | 1 แบบทดสอบ

▼ Expand

รูปที่ 9

เพื่อเข้าเรียนบทเรียนต่างๆ เมื่อคลิกเข้าสู่บทเรียนจะพบคลิปบทเรียนและแบบทดสอบสำหรับ
บทเรียนหลักจะต้องดูคลิปบทเรียนทั้ง คลิป 5 และทำแบบทดสอบให้ครบและผ่านเกณฑ์ 70% จึงจะผ่าน
บทเรียนนั้น แสดงดังภาพที่ 9

รูปที่ 10

เมื่อผู้ใช้งานระบบคลิกเข้าสู่บทเรียนจะมีเมนูให้คลิก คือ วิดีโอประจำบทเรียน และ แบบทดสอบประจำบทเรียน ผู้ใช้งานระบบจะต้องคลิกที่วิดีโอประจำบทเรียน เพื่อดูวิดีโอประจำบทเรียน ดังรูปที่ 10

รูปที่ 11

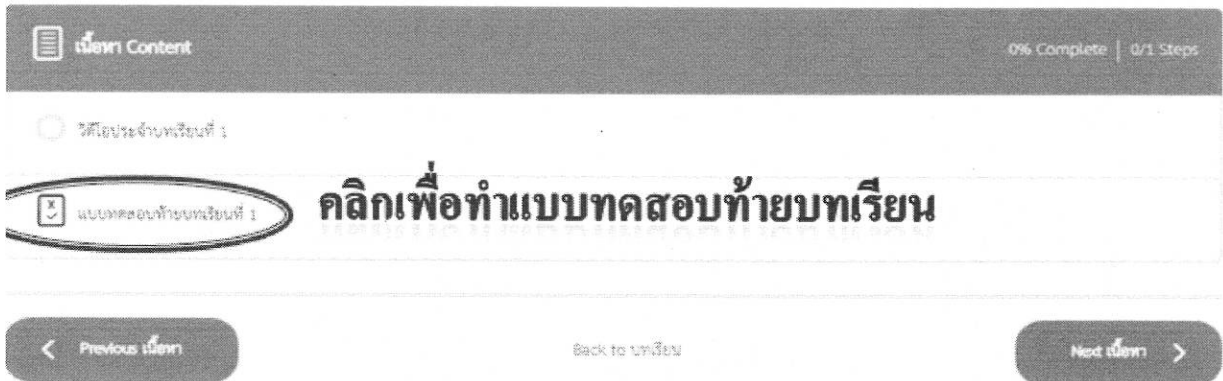
เมื่อผู้ใช้งานระบบคลิกวิดีโอประจำบทเรียนจะสามารถคลิกเพื่อเล่นวิดีโอ เมื่อวิดีโอจบสามารถคลิกเพื่อจบเนื้อหา ให้กลับสู่หน้าบทเรียนเพื่อทำแบบทดสอบ ดังรูปที่ 11

บทเรียนหลัก > บทที่ 1 : สถานการณ์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายกับการทำงานของ ออม.

COMPLETE

บทที่ 1 : สถานการณ์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายกับการทำงานของ ออม.

รูปที่ 12

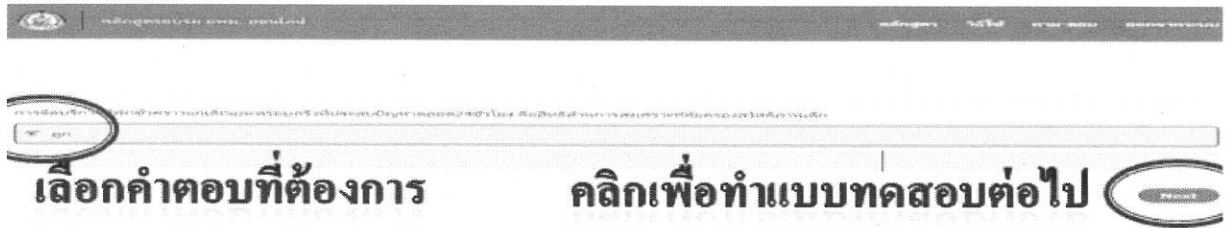
เมื่อผู้ใช้งานระบบคลิกจบเนื้อหา ให้กลับสู่หน้าบทเรียน ผู้ใช้งานระบบจะต้องคลิกที่แบบทดสอบท้ายบทเรียน เพื่อทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน ดังรูปที่ 12

รูปที่ 13

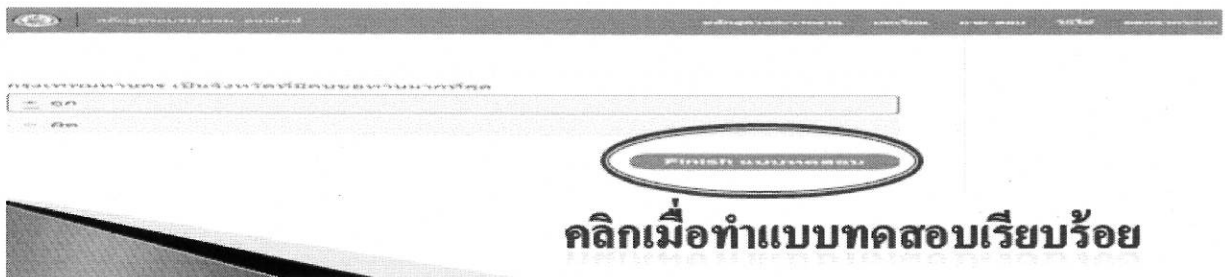
เมื่อผู้ใช้งานระบบคลิกที่แบบทดสอบท้ายบทเรียน ผู้ใช้งานระบบจะเข้าสู่การทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน เพื่อทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน ผู้ใช้งานระบบจะต้องคลิก Start แบบทดสอบ ดังรูปที่ 13

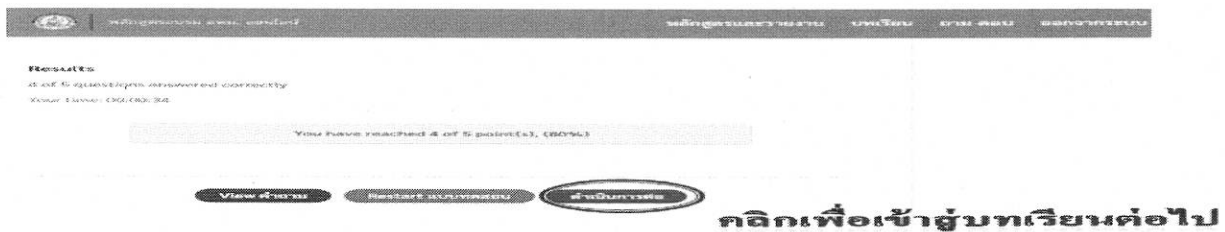
รูปที่ 14

เมื่อผู้ใช้งานระบบคลิกที่ Start แบบทดสอบ ผู้ใช้งานระบบเข้าสู่การทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน เพื่อทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน ผู้ใช้งานระบบสามารถเลือกคำตอบที่ต้องการ และเมื่อทำข้อสอบข้อนั้นเสร็จแล้วให้คลิก next เพื่อทำแบบทดสอบต่อไป ดังรูปที่ 14

รูปที่ 15

เมื่อผู้ใช้งานระบบทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนครบทั้ง 5 ข้อ ให้คลิกที่ “Finish แบบทดสอบ” เพื่อตรวจสอบผลการทำแบบทดสอบ ดังรูปที่ 15

รูปที่ 16

เมื่อผู้ใช้งานระบบคลิกที่ “Finish แบบทดสอบ” เพื่อตรวจสอบผลการทำแบบทดสอบ ระบบจะแสดงผลคะแนนของผู้ใช้งานในการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน และคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ว่าได้เท่าไรดังรูปที่ 16 โดยระบบมีเมนูให้ดำเนินการ เมนู ดังนี้ 3

View คำถาม ใช้สำหรับ ตรวจสอบคำตอบที่ได้ตอบไปว่าตอบถูกหรือผิด

Restart แบบสอบถาม ใช้สำหรับ ทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนอีกครั้ง

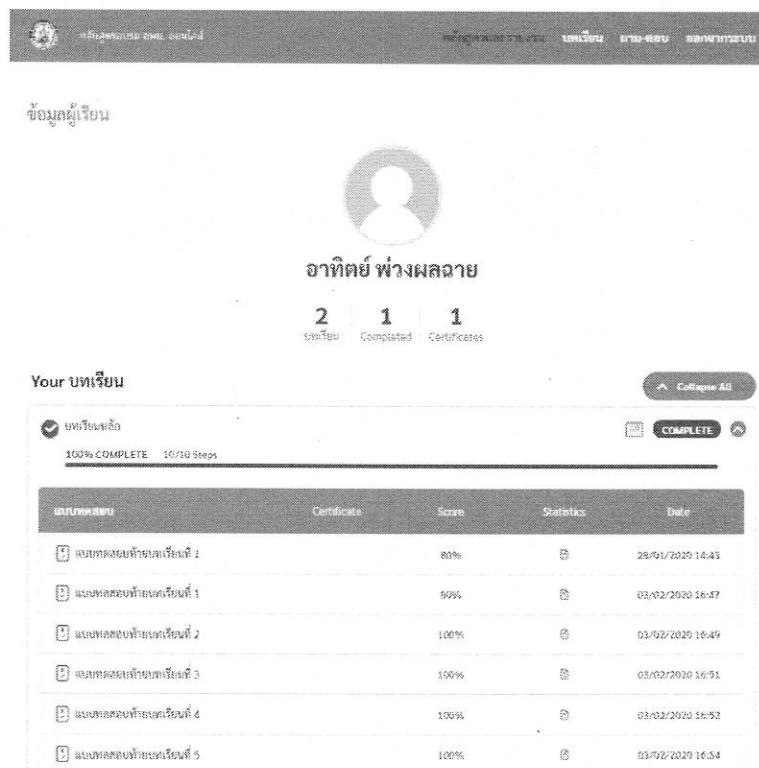
ดำเนินการต่อ ใช้สำหรับ เข้าสู่บทเรียนถัดไป

โดยผู้ใช้งานระบบจะต้องเรียนบทเรียนหลักให้ครบทั้ง 5 บทเรียน และทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนให้ครบทั้ง 5 บทเรียน เมื่อผู้ใช้งานระบบเรียนจบกระบวนการ E-Learning เรียบร้อยแล้วสามารถดูรายงานผลของการเรียน E-Learning ได้โดยคลิกที่ 17 ตามรูปที่ “หลักสูตรและรายงาน”

รูปที่ 17

เมื่อคลิกที่ “หลักสูตรและรายงาน” จะแสดงผลการเรียน E-Learning ทั้งหมด ได้แก่ ข้อมูลผู้เรียน การอบรม E-Learning บทต่างๆ คะแนน สถิติในการตอบ วันที่ทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน

รูปที่ 18

ภาคผนวก

แบบทดสอบประเมิน ก่อนและหลัง การฝึกอบรม

ชื่อ (นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....
 หมู่ที่ .....ตำบล.....อำเภอ.....
 โทรศัพท์.....

ส่วนที่ ๑ การประเมินความรู้ ความเข้าใจ บทบาท อพม.

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในข้อความที่ถูกต้อง หรือ x ในข้อความที่ผิด ลงในช่องคำตอบ

ข้อ	คำถาม	คำตอบ
๑	อพม. ต้องมีสัญชาติไทย	
๒	อพม. ต้องมีอายุตั้งแต่ยี่สิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป	
๓	อพม. ต้องมีความรู้ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นต้นไป	
๔	อพม. มีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาทางสังคม	
๕	อพม. มีหน้าที่ติดต่อประสานการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน	
๖	อพม. มีหน้าที่ การสำรวจและรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมายและผู้รับบริการ	
๗	กลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ อพม. ต้องสำรวจ ได้แก่ เด็กกำพร้า	
๘	กลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ อพม. ต้องสำรวจ ได้แก่ ผู้สูงอายุ	
๙	กลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ อพม. ต้องสำรวจ ได้แก่ คนพิการ	
๑๐	กลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ อพม. ต้องสำรวจ ได้แก่ ผู้ประสบปัญหาทางสังคมต่างๆ	
๑๑	กลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ อพม. ต้องสำรวจ ได้แก่ สตรีและครอบครัว	
๑๒	อพม. ไม่จำเป็นต้องรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	
๑๓	อพม. ดีเด่น จะได้รับการเสนอชื่อเพื่อเสนอขอพระราชทานเครื่องอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์	
๑๔	อพม. ไม่จำเป็นต้องมีบัตรประจำตัว	
๑๕	อพม. ต้องผ่านหลักสูตรฝึกอบรมตามที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด	
๑๖	บทบาทของ อพม. ประกอบด้วย งานสังคมสงเคราะห์ งานพัฒนาสังคม งานสวัสดิการสังคม และปฏิบัติตามภารกิจกระทรวงฯ	
๑๗	งานสังคมสงเคราะห์ที่ อพม. ต้องทำ คือ ให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาสังคม	
๑๘	งานสวัสดิการสังคมที่ อพม. ต้องทำ คือ รวบรวมข้อมูลชุมชน กลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์ทางสังคมและการจัดสวัสดิการสังคมในชุมชน	
๑๙	งานพัฒนาสังคมที่ อพม. ต้องทำ คือ จัดทำแผนงาน/กิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำ เชื่อมกลุ่มเดิม - เสริมสร้างกลุ่มใหม่	
๒๐	เมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเฝ้าระวัง อพม. มีหน้าที่ในการประสานส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	

ส่วนที่ ๒ เทคนิคและทักษะการทำงาน ของ อพม.

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในข้อความที่ถูก หรือ x ในข้อความที่ผิด ลงในช่องคำตอบ

ข้อ	คำถาม	คำตอบ
๑	การคัดกรองเบื้องต้นเป็นขั้นตอนหนึ่งของ อพม. ที่ใช้ข้อมูลเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงของบุคคล ครอบครัว ผู้เกี่ยวข้อง	
๒	ขั้นตอนแรกในการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมควรมีการประเมินข้อเท็จจริงก่อน	
๓	ทักษะการนำเข้าสู่การสนทนา ได้แก่ การต้อนรับ การนำสนทนา การตั้งคำถาม	
๔	ทักษะการสื่อสาร ไม่ควรมีการสะท้อนความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์	
๕	การให้ข้อมูลจำเป็นต้องคำนึงถึงสิทธิเฉพาะตัว ซึ่งผู้ร้องขอข้อมูลของบุคคลอื่น รวมทั้งผู้ให้ข้อมูลจะต้องขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายกรณีที่น่าข้อมูลไปเปิดเผย	
๖	การเยี่ยมบ้าน เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานของ อพม.	
๗	การบันทึกไม่ถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของ อพม.	
๘	อพม. ไม่สามารถส่งต่อผู้ประสบปัญหาทางสังคมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้	

*****

เฉลยแบบทดสอบประเมิน ก่อนและหลัง การฝึกอบรม

ส่วนที่ ๑ การประเมินความรู้ ความเข้าใจ บทบาท อพม.

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในข้อความที่ถูกต้อง หรือ × ในข้อความที่ผิด ลงในช่องคำตอบ

ข้อ	คำถาม	คำตอบ
๑	อพม. ต้องมีสัญชาติไทย	✓
๒	อพม. ต้องมีอายุตั้งแต่ยี่สิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป	×
๓	อพม. ต้องมีความรู้ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นต้นไป	×
๔	อพม. มีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาทางสังคม	✓
๕	อพม. มีหน้าที่ติดต่อประสานการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน	✓
๖	อพม. มีหน้าที่ การสำรวจและรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมายและผู้รับบริการ	✓
๗	กลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ อพม. ต้องสำรวจ ได้แก่ เด็กกำพร้า	✓
๘	กลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ อพม. ต้องสำรวจ ได้แก่ ผู้สูงอายุ	✓
๙	กลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ อพม. ต้องสำรวจ ได้แก่ คนพิการ	✓
๑๐	กลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ อพม. ต้องสำรวจ ได้แก่ ผู้ประสบปัญหาทางสังคมต่างๆ	✓
๑๑	กลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ อพม. ต้องสำรวจ ได้แก่ สตรีและครอบครัว	✓
๑๒	อพม. ไม่จำเป็นต้องรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	×
๑๓	อพม. ดีเด่น จะได้รับการเสนอชื่อเพื่อเสนอขอพระราชทานเครื่องอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์	×
๑๔	อพม. ไม่จำเป็นต้องมีบัตรประจำตัว	×
๑๕	อพม. ต้องผ่านหลักสูตรฝึกอบรมตามที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด	✓
๑๖	บทบาทของ อพม. ประกอบด้วย งานสังคมสงเคราะห์ งานพัฒนาสังคม งานสวัสดิการสังคม และปฏิบัติตามภารกิจกระทรวงฯ	✓
๑๗	งานสังคมสงเคราะห์ที่ อพม. ต้องทำ คือ ให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาสังคม	✓
๑๘	งานสวัสดิการสังคมที่ อพม. ต้องทำ คือ รวบรวมข้อมูลชุมชน กลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์ทางสังคมและการจัดสวัสดิการสังคมในชุมชน	✓
๑๙	งานพัฒนาสังคมที่ อพม. ต้องทำ คือ จัดทำแผนงาน/กิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำ เชื่อมกลุ่มเดิม - เสริมสร้างกลุ่มใหม่	✓
๒๐	เมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเฝ้าระวัง อพม. มีหน้าที่ในการประสานส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	✓

ส่วนที่ ๒ เทคนิคและทักษะการทำงาน ของ อพม.

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในข้อความที่ถูก หรือ × ในข้อความที่ผิด ลงในช่องคำตอบ

ข้อ	คำถาม	คำตอบ
๑	การคัดกรองเบื้องต้นเป็นขั้นตอนหนึ่งของ อพม. ที่ใช้ข้อมูลเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงของบุคคล ครอบครัว ผู้เกี่ยวข้อง	✓
๒	ขั้นตอนแรกในการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมควรมีการประเมินข้อเท็จจริงก่อน	✓
๓	ทักษะการนำเข้าสู่การสนทนา ได้แก่ การต้อนรับ การนำสนทนา การตั้งคำถาม	✓
๔	ทักษะการสื่อสาร ไม่ควรมีการสะท้อนความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์	✓
๕	การให้ข้อมูลจำเป็นต้องคำนึงถึงสิทธิเฉพาะตัว ซึ่งผู้ร้องขอข้อมูลของบุคคลอื่น รวมทั้งผู้ให้ข้อมูลจะต้องขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายกรณีที่น่าข้อมูลไปเปิดเผย	✓
๖	การเยี่ยมบ้าน เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานของ อพม.	✓
๗	การบันทึกไม่ถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของ อพม.	×
๘	อพม. ไม่สามารถส่งต่อผู้ประสบปัญหาทางสังคมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้	×

*****

แบบประเมินความพึงพอใจ

คำอธิบาย แบบประเมินฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ขอให้ผู้ตอบแบบประเมินตอบให้ครบทั้ง 3 ตอน ให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าข้อความ

1. เพศ หญิง ชาย

2. สถานะ โสด สมรส

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจ/การนำไปใช้/ความรู้ความเข้าใจ ต่อการเข้าร่วมโครงการ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย การนำไปใช้ ของท่าน / ความรู้ความเข้าใจ / ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจ / เพียงระดับเดียว

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ/ความรู้ความเข้าใจ/ การนำไปใช้ประโยชน์				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านวิทยากร					
1) การเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร					
2) การถ่ายทอดของวิทยากร					
3) สามารถอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจนและตรงประเด็น					
4) ใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย					
5) การตอบคำถามของวิทยากร					
6) เอกสารประกอบการบรรยายเหมาะสม					
ด้านสถานที่/อาหาร/ระยะเวลา					
1) สถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม					
2) ความพร้อมของอุปกรณ์วัสดุอุปกรณ์					
3) ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม					
4) อาหาร มีความเหมาะสม					
ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่					
1) การบริการของเจ้าหน้าที่					
2) การประสานงานของเจ้าหน้าที่โครงการ					
3) การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่					
4) การให้คำแนะนำหรือตอบข้อซักถามของเจ้าหน้าที่					

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ/ความรู้ความเข้าใจ/ การนำไปใช้ประโยชน์				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านความรู้ความเข้าใจ					
1) ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้ก่อนการอบรม					
2) ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้หลังการอบรม					
3) สามารถบอกประโยชน์ได้					
4) สามารถบอกข้อดีได้					
5) สามารถอธิบายรายละเอียดได้					
6) สามารถจัดระบบความคิด/ประมวลความคิดสู่การพัฒนางานอย่างเป็นระบบ					
7) บูรณาการทางความคิดสู่การทำงานเป็นทีม การปฏิรูประบบการทำงาน/การปรับตัวของบุคลากรในการปฏิบัติงาน					
ด้านการนำความรู้ไปใช้					
1) สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้					
2) สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดแก่ชุมชนได้					
3) สามารถให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้					
4) มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....
 .....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
 และโปรดส่งกลับคืนมายังเจ้าหน้าที่ ณ จุดลงทะเบียน

แบบทดสอบในระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (E-Learning)

ข้อสอบ (บทที่ 1 : สถานการณ์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายกับการทำงานของ อพม.)

ข้อ	คำถาม
1	ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” เมื่อสัดส่วนผู้สูงอายุถึง ร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมดของประเทศ
	ถูก
	ผิด
2	คนพิการวัยทำงานในประเทศไทยที่มีอายุระหว่าง 15 - 59 ปี ส่วนใหญ่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายมากที่สุด
	ถูก
	ผิด
3	ปัจจุบันสัดส่วนประชากรของเพศหญิงและเพศชายในประเทศไทยมีจำนวนใกล้เคียงกัน
	ถูก
	ผิด
4	เด็กที่ได้รับการจดทะเบียนเกิดต่ำสุดมักเกิดมาจากแม่ที่ไม่ได้รับการศึกษา
	ถูก
	ผิด
5	กรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่มีคนขอทานมากที่สุด
	ถูก
	ผิด

ข้อสอบ (บทที่ 2 : แนวคิดและอุดมการณ์งานอาสาสมัครและอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

ข้อ	คำถาม
1	ชี้เป้า-เผ่าระวัง คือบทบาทหน้าที่ของ อพม.
	ถูก ผิด
2	เชื่อมกลุ่มเดิม-เสริมสร้างกลุ่มใหม่ คือบทบาทหน้าที่ของ อพม.
	ถูก ผิด
3	ร่วมใจทำแผนชุมชน คือบทบาทหน้าที่ของ อพม.
	ถูก ผิด
4	แกนนำชุมชน ผู้นำชุมชน หรือปราชญ์ชาวบ้าน คือทุนทางมนุษย์ในชุมชน ที่ อพม. ต้องทำงานด้วย
	ถูก ผิด
5	การที่ อพม. พุดคุยชักชวน ให้ประชาชนเห็นความสำคัญและประโยชน์เป็นการผลักดันและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนอย่างสร้างสรรค์
	ถูก ผิด

ข้อสอบ (บทที่ 3 : กฎหมายและสิทธิประชาชน)

ข้อ	คำถาม
1	การมีความรู้พื้นฐานด้านกฎหมายจะทำให้บุคคลที่เป็น อพม. สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือ และเยียวยาประชาชนในพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและถูกหลักวิธี
	ถูก ผิด
2	การจัดบริการที่พักรักษาตัวแก่เด็กและครอบครัวที่ประสบปัญหาตลอด 24 ชั่วโมง คือสิทธิด้านการสงเคราะห์ ค้ำครองสวัสดิภาพเด็ก
	ถูก ผิด
3	มีศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีจำนวน 12 แห่ง เพื่อฝึกอบรมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับสตรีที่ประสบปัญหาทางสังคม
	ถูก ผิด
4	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมีบริการทั้งหมด 12 จังหวัด
	ถูก ผิด
5	1300 คือ สายด่วนของศูนย์ช่วยเหลือสังคม
	ถูก ผิด

ข้อสอบ (บทที่ 4 : แนวคิดเรื่องการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

ข้อ	คำถาม
1	การพัฒนาสังคมต้องดำเนินงานบนพื้นฐานการคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
	ถูก ผิด
2	ความมั่นคงของมนุษย์ คือการที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัยการสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี
	ถูก ผิด
3	รายได้ขั้นพื้นฐาน คือตัวชี้วัดด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
	ถูก ผิด
4	การสร้างระบบการกระจายอาหาร การเข้าถึงแหล่งอาหาร คือตัวชี้วัดด้านความมั่นคงทางด้านอาหาร
	ถูก ผิด
5	การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชน คือตัวชี้วัดด้านความมั่นคงของชุมชน
	ถูก ผิด

ข้อสอบ (บทที่ 5 : การจัดสวัสดิการสังคมและชุมชน)

ข้อ	คำถาม
1	ระบบการจัดการบริการทางสังคมมีขึ้นเพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตัวเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสมเป็นธรรม
	ถูก ผิด
2	การจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทยต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรมทางสังคม
	ถูก ผิด
3	กองทุนสัจจะวันละบาท คือตัวอย่างของรูปแบบสวัสดิการชุมชน
	ถูก ผิด
4	การค้นหาคักยภาพทุนในท้องถิ่นและจุดประกายความคิดเพื่อทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมาย คือแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญของการจัดสวัสดิการชุมชน
	ถูก ผิด
5	ระบบสวัสดิการชุมชนที่ดีต้องช่วยเหลือแบบไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในชุมชน
	ถูก ผิด

เฉลยแบบทดสอบในระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (E-Learning)

ข้อสอบ (บทที่ 1 : สถานการณ์ทางสังคมและกลุ่มเป้าหมายกับการทำงานของ อพม.)

ข้อ	คำถาม
1	ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” เมื่อสัดส่วนผู้สูงอายุถึง ร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมดของประเทศ
	ตอบ ผิด ร้อยละ 20
2	คนพิการวัยทำงานในประเทศไทยที่มีอายุระหว่าง 15 - 59 ปี ส่วนใหญ่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายมากที่สุด
	ตอบ ถูก
3	ปัจจุบันสัดส่วนประชากรของเพศหญิงและเพศชายในประเทศไทยมีจำนวนใกล้เคียงกัน
	ตอบ ถูก
4	เด็กที่ได้รับการจดทะเบียนเกิดต่ำสุดมักเกิดมาจากแม่ที่ไม่ได้รับการศึกษา
	ตอบ ถูก
5	กรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่มีคนขอทานมากที่สุด
	ตอบ ถูก

ข้อสอบ (บทที่ 2 : แนวคิดและอุดมการณ์งานอาสาสมัครและอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

ข้อ	คำถาม
1	<p>ชี้เป้า-เฝ้าระวัง คือบทบาทหน้าที่ของ อพม.</p> <p>ตอบ ถูก</p>
2	<p>เชื่อมกลุ่มเดิม-เสริมสร้างกลุ่มใหม่ คือบทบาทหน้าที่ของ อพม.</p> <p>ตอบ ถูก</p>
3	<p>ร่วมใจทำแผนชุมชน คือบทบาทหน้าที่ของ อพม.</p> <p>ตอบ ถูก</p>
4	<p>แกนนำชุมชน ผู้นำชุมชน หรือปราชญ์ชาวบ้าน คือทุนทางมนุษย์ในชุมชน ที่ อพม. ต้องทำงานด้วย</p> <p>ตอบ ถูก</p>
5	<p>การที่ อพม. พุดคุยซักชวน ให้ประชาชนเห็นความสำคัญและประโยชน์เป็นการผลักดันและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนอย่างสร้างสรรค์</p> <p>ตอบ ถูก</p>

ข้อสอบ (บทที่ 3 : กฎหมายและสิทธิประชาชน)

ข้อ	คำถาม
1	การมีความรู้พื้นฐานด้านกฎหมายจะทำให้บุคคลที่เป็น อพม. สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือ และเยียวยาประชาชนในพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและถูกหลักวิธี
	ตอบ ถูก
2	การจัดบริการที่พักชั่วคราวแก่เด็กและครอบครัวที่ประสบปัญหาตลอด 24 ชั่วโมง คือสิทธิด้านการสงเคราะห์ ค้ำครองสวัสดิภาพเด็ก
	ตอบ ถูก
3	มีศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีจำนวน 12 แห่ง เพื่อฝึกอบรมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับสตรีที่ประสบปัญหาทางสังคม
	ตอบ ถูก
4	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมีบริการทั้งหมด 12 จังหวัด
	ตอบ ถูก
5	1300 คือ สายด่วนของศูนย์ช่วยเหลือสังคม
	ตอบ ถูก

ข้อสอบ (บทที่ 4 : แนวคิดเรื่องการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

ข้อ	คำถาม
1	การพัฒนาสังคมต้องดำเนินงานบนพื้นฐานการคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
	ตอบ ถูก
2	ความมั่นคงของมนุษย์ คือการที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัยการสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี
	ตอบ ถูก
3	รายได้ขั้นพื้นฐาน คือตัวชี้วัดด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
	ตอบ ถูก
4	การสร้างระบบการกระจายอาหาร การเข้าถึงแหล่งอาหาร คือตัวชี้วัดด้านความมั่นคงทางด้านอาหาร
	ตอบ ถูก
5	การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชน คือตัวชี้วัดด้านความมั่นคงของชุมชน
	ตอบ ถูก

ข้อสอบ (บทที่ 5 : การจัดสวัสดิการสังคมและชุมชน)

ข้อ	คำถาม
1	ระบบการจัดการบริการทางสังคมมีขึ้นเพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตัวเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสมเป็นธรรม
	ตอบ ถูก
2	การจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทยต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรมทางสังคม
	ตอบ ถูก
3	กองทุนสัจจะวันละบาท คือตัวอย่างของรูปแบบสวัสดิการชุมชน
	ตอบ ถูก
4	การค้นหาคักยภาพทุนในท้องถิ่นและจุดประกายความคิดเพื่อทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมาย คือแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญของการจัดสวัสดิการชุมชน
	ตอบ ถูก
5	ระบบสวัสดิการชุมชนที่ดีต้องช่วยเหลือแบบไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในชุมชน
	ตอบ ถูก